

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 31
máj 2021
cena 1 euro

5

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Horehronské tajomstvá

NÁŠ ROZHOVOR

Mária MEŠŤANOVÁ (1939) z Helpy je prototypom slovenského národa. V roku 2019 vydala knižku Farnosť Helpa v dejinách času. Jazykovú úpravu diela mala na starosti Mgr. Mária Ocelová a tá o knihe uviedla, že „je tam veľa nových faktov, ktoré mi umožňujú ešte viac pochopiť helpiansku dušu“. Škoda, že o niektorých autoroch, pokúšajúcich sa zrekonštruovať dejiny Slovenska, sa to povedať nedá. Lebo tak ako človek má dušu, má ju aj národ. Bez jej pochopenia nemôže vzniknúť nijaké dielo o dejinách národa. Iba ak plagiát... Pani Mešťanová pochádza z katolíckej rodiny poznačenej veľkou hospodárskou krízou v tridsiatych rokoch minulého storočia. Jej starý otec odišiel v roku 1928 do Kanady a vrátil sa až v roku 1951. Napriek tomu rodina vydržala, aj vďaka

Mária Mešťanová

Foto Eva Zelenayová

ohromnej oddanosti, viere a mravnému základu najmä starej mamy. Túto mravnú výsťuž odovzdala aj svojim trom deťom. Dvomi synmi a dcérou Anne, matke pani Márii Me-

šťanovej. A práve od nej začína odvíjať svoj príbeh.

● Narodili ste sa do vojny. Ako sa v tom čase žilo v Helpe?

Pokračovanie na 10. strane

V ČÍSLE

Ján Litecký Šveda
Klamstvom korunu nepremôžeme 2
Eva Zelenayová
Slovensku slúžiť alebo meniť ho? 3

Helena Halková
Siedmy ročník Barbarskej noci 4
Jozef M. Rydlo
Kto zaplatí za to všetko? 4

Juraj Vrabel
Jáchymovské peklo osirelo 5
Ivan Mrva
Vyjasni sa vôbec niekedy 4. 5. 1919? 7

Rafael Rafaj
Môžu sa komunizmus a totalita vrátiť? 8
Marián Tkáč
Vráťme Nitru do centra našich dejín 9

ročník 31 • máj 2021

Klamstvom koronu nepremôžeme

Tak už máme viac ako rok za sebou, keď naše každodenné dianie určovala a určuje pandémia jednej pľúcnej choroby. Ako sme ju zvládli, to si musí odpovedať každý sám za seba. Práve pri úkazoch, ktoré sa dotýkajú väčšieho množstva ľudí, je najdôležitejšie nepodľahnúť panike spolu s davom. Po-
 kiaľ viem, v našej organizácii sme to celkom dobre zvládli, ani chorých na covid sme nemali takmer žiadnych. Zvládli sme to vďaka funkcionárom každej väčšej či menšej regionálnej organizácie, ktorí naďalej udržiavali tak potrebné ľudské kontakty, ale aj vďaka uvedomelým členom, ktorí nestratili hlavu. Nijako to neprekvapilo, veď keď sme vedeli odolávať komunizmu, čo bola podobná pliaga, nestratili sme hlavu ani teraz. Predpisy a nariadenia sme dodržiavali, veď nie sme odborníci na epidémie. No hlavne – bolo treba prekonať strach a nebáť sa. Veď aj komunisti nás žalárovali hlavne preto, aby sme sa báli, aby sme ani len zrak nepozdvihli na ich úroveň. Potom by to už mali celkom vyhraté. Dovolím si povedať, že aj naše telo a našu imunitu strach ohrozuje viac ako nedostatok vitamínu D.

No čo sa týka dopadu covidu na celú spoločnosť, tam nešlo všetko tak dobre, ako by možno mohlo. Asi aj preto máme v porovnaní s takým Rakúskom, ktoré má jeden a pol krát vyšší počet obyvateľov, viac zomrelých na covid, momentálne asi o 1500. Čo je dosť. Veď ide o ľudský život. Môže to byť aj kvôli tomu, že u nás už neexistuje nie že pluralita, ale už ani slobodná tlač, kde by sa problémy demokraticky vydiskutovali. Všetko sú to len propagandistické páky nátlakových skupín, ktorých nezaujímajú pravda, ale výlučne vlastné záujmy. A ako to už býva, tie sa na 99 percent nezhodujú so záujmami bežného občana. Najnovšie sú už tu snahy zakázať aj Svedectvo. A na internete máte zase toľko informácií, ktoré sa navzájom vyvracajú, že normálny človek iba mávne rukou a radšej si pozrie nejaké vtipy.

Epidémia lži

Nebezpečnejšia ako epidémia nejakých čudných vírusov je epidémia lži. Tá všetko rozkladá, aj boj proti každej chorobe. Ozajstná demokracia je s propagandou nezlučiteľná. Heslá sú len prefabrikáty na potlačanie a rušenie myslenia. Na dnešnú rýchlu dobu však už aj bežné bolševické heslá sú pridlhé, teraz ich funkciu plnia skratkové slová, nové pojmy ako hoax, hate, fake... Hlavné je, že sa nemyslí a nediskutuje. Tieto nové pojmy sú len ako floskuly šarlatánov a mágov, aby odvedli vašu pozornosť, keď vaše zlato idú premeniť na olovo. Rovnako ako stredovekí alchymisti, pre tých nejasnosť a zahmlievanie bola tá najväčšia zbraň na vysokokvalifikované podvodky.

Jedno z takých alchymistických slov súčasnosti je aj „oslobodenie“, ktoré sa teraz na nás valí zo všetkých strán. Jeho nadmerný výskyt je aj v „Slovenských“ „národných“ novinách. (Ktoré už síce nekupujem, ale doniesol mi ich priateľ. A tie úvodzovky sú preto,

že ak sa niečo vydáva za slovensky národné a zároveň ospevuje zrušenie štátnosti a nástup červenej poroby, asi to nemá v hlave celkom usporiadané.) No a absolútny vrchol dosiahla jedna autorka, ktorá asi tak ekumenicky chcela spojiť okultizmus, komunizmus a kresťanstvo, že porovnáva „oslobodenie“ so zmŕtvychvstaním Ježiša Krista. (!!!) Aj keď človek predsa len za chvíľu polapí dych, dosť ťažko sa mu hľadá nejaká spojitost medzi tým, ako desiatitisíce nevinných ľudí odľifovali do gulagov, kde mnohí biedne zahynuli v ponižujúcich pomeroch horších ako pre dobytok, dokonca už za transportu. Mimoriadne vyniká aj prirovnanie, že „osloboditelia“ podobne ako Kristus, konali v zmysle najvyšších ideálov. Zrejme má tým na mysli, že išlo o mimoriadnu „silu ducha“, pretože ako prvé padli za obeť veci duchovného rázu ako cirkevné školy, kresťanské organizácie a zatýkali sa biskupi a kňazi, tiež študenti z kresťanských internátov.

To je nejaký Nový zákon

pre pokročilých? To už páni (súdruhovia?) redaktori vari načisto zošaleli? Mimochodom, v zime 1945 európski historici zráтали, že pri prechode Červenej armády bolo znásilnených a zneužitých skoro dva milióny žien. Znásilňovalo sa všade, aj v nemocniciach, kostoloch a cintorínoch. V názve článku je slovo „Kriesenie“. Veru, veľa tých žien bolo treba aj kriesiť, no niekedy nepomohlo ani to a na obrovské útrapy zomreli. Najviac (odhad 100 000) si to odniesli Polky a Kašubky. A naši súdruhovia historici z tzv. SAV kedyže nás oboznámia s našimi počtami?

Ale dosť bolo „výšin ducha“, poďme k ďalšiemu článku. Voči predošlému výtvoru je už totiž článok „Nitrania si uctili našich osloboditeľov“ dosť slabá káva. Hádám ale treba uviesť, že autorka sa odvážila (!) (presne ako za starých čias) spomenúť aj bombardovanie Nitry. Ale len tak neutrálne, veď vlastne načo spomínať, že kto a ako. Možno si tam niekto doplní Nemcov či Američanov, ako toľ nedávno jeden súdruh pri prezidentskej kampani. No pokiaľ takéto čo i len malé spomenutie by v 50. rokoch bolo obrovsky odvážne, veď autorke by mohlo priniesť aj väzenie, v súčasnosti takáto vyhubosť je iba obrovská hanba.

Tak už len stručne, aby nabudúce nejaký ďalší podvodník nezahmlieval, alebo rovno neklamal. V Európe je dobre známe bombardovanie miesta Coventry nacistami, čo patrí k znalostnej výbave každého Európana. Tam pri bombardovaní zahynulo 568 ľudí. Čo každý súdny človek považuje za obrovské barbarstvo. V Nitre po bombardovaní mesta Sovietmi 26. marca 1945 zostalo 341 mŕtvych. Že to zatajovali a zatajujú komunisti, to nás neprekvapuje. Že to Európa nijako neeviduje, sme si už tiež zvykli, veď kedy Európu zaujímali mŕtvi Slováci? Tragédia však je, že to nezaujímajú ani mnohých Slovákov.

Ján Litecký Šveda
 predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] ● **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová ● **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábek a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón:** 02-5263 8156 ● **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk ● **webová stránka:** www.pv-zpko.sk ● **IČO:** 00679879 ● **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO ● **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** ● **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 ● **EV:** 3851/09 ● **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadané rukopisy nevraciam**e ● **ISSN:** 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Povojnový masaker v Divine

Vojenski predstavitelia nacistického Nemecka asi hodinu pred polnocou 8. mája 1945 podpísali bezpodmienečnú kapituláciu. Obrovská vojnová tragédia sa skončila, pokračovali tragédie povojnové. Ich celková bilancia nie je dodnes známa. Odohrávali sa vo viacerých európskych krajinách. Rozbesnené davy si vybaľovali účty s Nemcami, domácimi zradcami a takzvanými kolaborantmi. V Čechách samozvaní pomstítelia z Rudých gard za asistencie spodiny ľudskej spoločnosti a s podporou vojakov československej armády masakrovali obyvateľstvo nemeckých dedín i mestečiek. Slovensko zostalo od masových hrôz ušetrené, ale aj u nás došlo k hromadným vraždám civilného obyvateľstva. Jeden povojnový masaker so odohral v nevelkej obci Divina neďaleko Žiliny. Mali ho na svedomí partizáni.

Traja ruskí a dvaja slovenskí partizáni z oddielu Za vlasť podplukovníka Saveljeva, prišli 13. mája

1945 na nákladnom aute do Diviny. Chceli si odviezť zásoby, ktoré cez zimu nakradli v miestnych obchodoch. Nezaujímal ich len tovar, ale podnapití ruskí partizáni ozbrojení pištoľami začali od občanov vymáhať kone a alkohol. Krčmára postavili k múru a dali mu ultimátum do hodiny zohnať vodku, inak ho zastrelia. Zasiahla však dedinská milícia a keďže sa podgurážení Rusi stavali na odpor použili zbrane a zastrelili ich. Troch zaistených partizánov eskortovali na miestne vojenské veliteľstvo do Divinky, odkiaľ ich dôstojníci NKVD spolu so štyrmi príslušníkmi divinskej milície odviezli na sovietsku komandatúru do Žiliny. Partizánov prepustili, divinských milicionárov po krutej bitke tiež, ale zhabali im výzbroj, takže obec bola vydaná naspas partizánskej pomste.

Prepustení partizáni sa vrátili k jednotke zdržujúcej sa v Dlhom Poli a priniesli správu o smrti dvoch druhov. V partizánskom tábore nastalo pobúrenie.

Saveljev a asi štyridsať členov jeho oddielu na dvoch nákladných autách, koňoch i zhabaných bicykloch, potúžení alkoholom a dobre vyzbrojení vydali sa do Diviny na trestnú výpravu. Podnapitá partizánska luza na okraji obce spustila paľbu na Máriu Bukovú, ktorá na roli sadila zemiaky. O niekoľko dní skonala v žilinskej nemocnici.

Hrdinovia odboja sa vrhli na skupinu nič netušiacich obyvateľov stojacich pri hostinci a za stáleho bitia ich hnali k hrobom oboch druhov. Muži museli holými rukami vyhrabať mŕtvolu a v potoku ich umyť. Keď nešťastní Divinčania dokončili svoju prácu, partizáni ich postrelali. Potom podpálili niekoľko domov a odtiahli do Dlhého Poľa. Bilancia hromadnej vraždy bola strašná, desať mŕtvych a päť ťažko ranených. Celý prípad sa utulal a vinníci zostali nepotrestaní. Do dejín obce Divina sa 15. máj 1945 zapísal čiernymi písmenami.

Ivan Mrva

Slovensku slúžiť alebo meniť ho?

To je takmer hamletovská otázka. Televízna verejnoprávna dvojka mala 28. apríla t.r. v relácii Do kríža tému kresťania v politike. Poslankyňa NR SR Anna Záborská sa zmienila, že nikdy dosiaľ nebolo v parlamente toľko kresťanov, ako v súčasnosti. Divák mohol nadobudnúť dojem, že súčasná parlamentná väčšina robí konzervatívnu politiku. No je to tak?

Pôvodnou stranou Anny Záborskej bolo KDH. Do parlamentu sa v ostatných voľbách dostala na kandidátke OĽaNO aj s ďalšími štyrmi kandidátmi strany Kresťanská únia, ktorej je predsedníčkou. Ďalšími diskutujúcimi boli predseda súčasného KDH Milan Majerský a Tomáš Taraba, nezaradený poslanec NR SR, ktorý sa ako predseda KDŽP – Aliancia za Slovensko dostal do parlamentu na kandidátke ĽS NS. Teda okrem ĽS NS sa žiadna iná strana s preferovaním kresťanskej politiky do parlamentu v ostatných voľbách nedostala. Prečo asi?

Politika KDH nikdy nereprezentovala kresťanskú politiku. Hnutie vzniklo skôr preto, aby takej politike zabránilo. Prvý predseda hnutia Ján Čarnogurský

na tlačovke potvrdil, že hnutie nie je len pre kresťanov. Samotné vytváranie koalícií KDH či už s komunistami alebo liberálmi je dostatočným dôkazom jeho nekresťanskej politiky. Kresťanskodemokratické hnutie pôsobí na politickej scéne od roku 1990 a ak by presadzovalo kresťanskú politiku, nemohlo by sa toľko presvedčených komunistov etablovať vo verejnej politike, ako to vidíme

SLOVO SVEDECTVA

v súčasnosti. Najmä kresťania boli komunistickým režimom tvrdo prenasledovaní, veď jeho ideológia sa riadila Marxovým: náboženstvo je ópium ľudstva.

Skutočnosť, že sa spoločnosť v roku 1989 nachádzala v mravnom marazme, spôsobilo viac faktorov. Predovšetkým štyridsaťročnou ateizáciou zvetrala viera aj u mnohých kresťanov. Navyše bez členstva v komunistickej strane sa ťažko robila kariéra, takže mnoho slovenských rodín bolo poznačených členstvom v strane. Pri púti do Ríma v roku 2000 navštívil prezident SR Rudolf Schuster Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda a pri tejto príležitosti povedal, že on bol celý život kresťanom katolíkom! Pritom pred rokom 1989 bol členom najvyšších

straníckych orgánov. Príslušnosť ku komunistickej strane či sympatie k nej sa v spoločnosti po roku 1989 značne tolerovali, čo vidno aj na inom príklade.

Dve ideológie, ktoré v 20. storočí najviac postihli Európu, boli fašistická a komunistická. Na Slovensku sa tým, čo sa koncom vojny postavili proti fašizmu, dostalo ohromných privilégií hneď po vojne a užívajú si ich dodnes. Odporcom fašistickej totality neprekážala totalita komunistická? Neprekážalo im obmedzovanie ľudských práv komunistickým režimom? Ani dnes im neprekáža obmedzovanie ľudských práv súčasným liberalizmom? Postavenie odporcov komunizmu a odporcov fašizmu je v súčasnej slovenskej spoločnosti diametrálne odlišné. Kým antifašisti nemajú problémy so štátnymi dotáciami pre svoju organizáciu, antikomunisti už roky bojujú o prežitie. A prispeli k tomu aj tzv. pseudokresťania z takých strán, akým bolo a je KDH. Ich cieľom nebolo kresťanské Slovensko, veď ani dnes mu nechcú slúžiť, ale ako hlásajú ich billboardy: chcú ho zmeniť. Nuž, Boh nás ochraňuj pred takými kresťanmi.

Eva Zelenayová

šéfredaktorka

Siedmy ročník Barbarskej noci

Prvý ročník pietnej spomienky na Barbarskú noc v Banskej Bystrici sa uskutočnil v roku 2015. Do Bystrice prichádzali členovia našej organizácie z celého Slovenska. Až do vlaňajška, keď nás zastavila korona. Tohto roku si 71. výročie akcie K, keď komunistický režim likvidoval rehole, pripomenuli pred pamätnou tabuľou na biskupskom úrade Helena Halková, Anna Sľuková, Jelena Boboková, Anna Bullová, Anna Benčatová a Ján Gregor.

Obmedzujúce opatrenia v súvislosti s ochorením na Covid 19 neumožnili väčšiemu počtu členov zúčastniť sa pietneho aktu. Predsedníčka regionálnej organizácie PV ZPKO v Banskej Bystrici H. Halková privítala prítomných, položila veniec k pamätnej tabuli a pripomenula udalosti spred 71 rokov.

Zaznela modlitba za všetkých prenasledovaných, mučených, väznených, ba aj za tých, ktorí za Cirkev a vieru položili svoje životy. Vyslovila želanie, aby sa v roku 2022 uskutočnila taká pieta, akú si obeť prenasledovania zaslúžia. Pri horiacich sviečkach v tichosti spomínali aj na tých, ktorí sa tohtoročného obradu nedožili.

Helena Halková

Účastníci pietnej spomienky pri pamätnej tabuli na biskupskom úrade v Banskej Bystrici.

Foto Anna Benčatová

Vakcíny a zodpovednosť Európskej únie za súčasný stav v nej

Kto zaplatí za to všetko?

Chaos v Európskej únii v súvislosti s očkovaním proti kovidu potvrdzuje, že nastal čas urobiť reštart jej vedenia sídliaceho v Bruseli.

V EÚ, kde o všetkom rozhodujú banky a kde sa následne uplatňujú tie najabsurdnejšie normy, aké vedia vymyslieť iba bruselskí eurobyrokrati, sme znova svedkami zjavného úpadku Európskej komisie. Je hlúpe, predovšetkým však nespravodlivé, aby riadiaci predstaviteľ EK neniesol zodpovednosť za každé svoje chybné rozhodnutie – ekonomické, organizačné, zdravotné, politické, ako tu bolo zvykom doteraz.

Teraz, v čase kovidovej pandémie podpísať s farmaceutickými „kolosmi“ typu Pfizer a AstraZeneca netransparentné, nejasné a nejednoznačné zmluvy, navyše bez nevyhnutných záruk na dodanie vakcín proti kovidu pre celú EÚ a potom sa

ocitnúť v bezvýhodnovej situácii (nakoľko tie obrovské farmaceutické spoločnosti nedodali vakcíny v dohodnutej lehote a v dohodnutom množstve), je ďalší eklatantný príklad zlého riadenia EK. Kvôli tomu zomrelo vyše milióna Európanov!

Kde je tu schopnosť sebareflexie? Zváženie vlastnej zodpovednosti? O tom nikde niet ani zmienky! Pritom politická zodpovednosť na úrovni EK je evidentná. A preto občania európskych štátov právom očakávajú demisiu nie jedného komisára EÚ, ale sériu demisií tých komisárov a tých úradníkov, čo si nezodpovedne, zle vykonávali zverenú funkciu, teda prácu, za ktorú sú veľmi dobre platení. Nik z nich sa však nezmenil o vlastnom zlyhaní či odstúpení. Nikto nepreberá zodpovednosť za chybné rozhodnutie patriace do jeho, prípadne jej kom-

petencie – ani Uršula von der Leyenová, ani Maroš Ševčovič, ani iní.

Ich chybné rozhodnutia spôsobili ujmu na zdraví európskych občanov a boli v záujme veľkých farmaceutických firiem, ktoré v tejto pandémie zarábajú miliardy eur.

Takéto rozhodovanie nie je ani demokratické, ani spravodlivé! Nemožno ho viac tolerovať ani z hľadiska etického, ani z hľadiska politického. Žiadať odstúpenie politického vedenia EÚ neznamená demonizovať politiku EÚ. Nejde o prejav „euroskepticizmu“, ide o dôsledné uplatňovanie zásad demokracie v rámci celej EÚ. Ten, kto urobí chybné rozhodnutie, musí zo svojho postu odísť. A zaujatie takéhoto postoja sa tu má vzťahovať na všetkých!

Jozef M. Rydlo

člen redakčnej rady Svedectva

Jáchymovské peklo osirelo

Každý rok v mesiaci máj sa stretávajú politickí väzni z Čiech, Moravy a zo Slovenska na akcii Jáchymovské peklo, aby si uctili pamiatku nevinných umučených a nespravodlivo stíhaných ľudí, ktorí sa nepodriadili komunistickému režimu. Boli odsúdení na otrocké práce v jáchymovských uránových baniach. Pre pandémiu sa politickí väzni zo Slovenska už druhý rok nemôžu zúčastniť pietnej spomienky.

Podujatie Jáchymovské peklo sa uskutočňuje na troch miestach. V Horním Slavkove, v Ostrove nad Ohří, kde sa nachádza červená Veža smrti a v Jáchymove. Mesto Jáchymov spolu s miestnou Rímskokatolíckou cirkvou zrekonštruovalo priestor pred kostolom sv. Joachima. Vyrúbali stromy a urobili miesto na Krížovú cestu, ktorej autorom je sochár Roman Podrázsky.

Peklo má 12 zastávok

Krížovú cestu tvorí súbor balvanov, ktoré sú umelecky stvorené a znázorňujú jednotlivé koncentračné tábory na Jáchymovsku, Slavkovsku a v Příbramsku. Prvým zastavením Krížovej cesty je piesková plastika „Brána slobody“, pri ktorej sa uskutočňuje spomienkový pietny akt. Od nej sa začína 8,5 km náučná cesta „Jáchymovské peklo“, ktorá má 12 zastávok, kde sa nachádzajú tabule, ktoré informujú účastníkov nielen o uránových baniach a táboroch, ale aj okrajovo o krušnohorskej prírode a ekológii. Celú náučnú cestu vybudovali členovia bádateľského spolku politických väzňov a spolku „Barbora“ po roku 1990, pretože komunisti všetky tábory zlikvidovali, ostali po nich iba torzá. Zachovaná je iba ťažná veža bane Svornost', ktorú dobre vidieť od kostola. Blízko nej sa nachádza obnovená banícka štôlna č. 1.

Jáchymovské peklo prežilo 65 tisíc ľudí

V jáchymovských uránových baniach v rokoch 1948 – 1961 prežilo svoje peklo približne 65 000 ľudí. Vyťažili 8 000 ton rádioaktívneho uránu v 18 komunistických koncentračných táboroch pod stálou kontrolou sovietskych poradcov. Na týchto miestach mnoho statočných ľudí prišlo o svoje zdravie, niektorí aj o svoj život. Tí, ktorí prežili, si dodnes nesú svoje stigmy bolesti a utrpenia.

Slovenská delegácia PV ZPKO v Jáchymove. Foto archív

Na pamiatku politických väzňov uvádzam svoj prejav, ktorý som predniesol na dvadsiatom šiestom ročníku Jáchymovského pekla:

Vážené dámy, vážení páni, ctení hostia, drahí bratia a sestry, je pre mňa veľkou ctou, že môžem vystúpiť na tomto výnimočnom stretnutí a podujatí, ktoré je venované pamiatke tých, ktorí boli nútení prežiť svoj život v neľudských podmienkach. Som synom politického väzňa Karola Vrábla, ktorý tu, v lágroch, bol väznený šesť rokov. Po nich štyri roky v Leopoldove iba za to, že neoznánil útek svojho synovca, ktorý emigroval do Rakúska.

Zem, na ktorej stojíme, je presiaknutá potom, slzami, ale aj krvou tých, ktorí sa nevzdali. Bojovali svoj boj do konca s nádejou, že po utrpení nastane vytúžená sloboda. Mnohí sa nedožili, stratili to najcennejšie, čo mali, svoje životy - boli zastrelení, alebo zomreli od vysilenia.

Nádej premočila brutalitu

Každá hodina, každý deň, mesiac, každý rok pobytu v lágroch boli priam neznesiteľné. Všetci ste túžili po láske a domovoch. Na svojich pričiach vám niekedy zasvietila iskrička svetla a nádeje. A z toho tajomného symbolu ste začali znova a znova žiť a dúfať. Ale to všetko sa rozptýlilo po prebdenej noci. Po nej znovu začalo jáchymovské peklo. Brutalita, bitky, zloba, cynizmus, zastrasovanie, nešetrné mučenie, korekcie, nedostatok stravy, často bez pitnej vody. V hrdzavých šálkach sa vám dostalo zápachajúcej kapusty a čierne zemiaky. V ubikáciách bola zima, v šálkach mrzla voda, ploštice, blchy a vši vám nedávali spať. Hlad striedal zimu. Pri filcunku vám porozbýjali poháre, v ktorých ste si uchovávali trocha masti a lekváru, aby ste mohli prežiť. Ale norma ťažby uránovej rudy – smolinca, v týchto extrémnych podmienkach musela byť splnená, inak nasledoval trest.

Až 72 000 väzňov bolo rehabilitovaných, 72 000 životov bolo bezcitne, kruto neprávom prenasledovaných iba preto, že si ponechali svoju tvár, svoj charakter, svoju česť a svoje presvedčenie.

Za krutosť výsluhové dôchodky

Zločinecký režim vám zobral najkrajšie roky života. Spolu s vami trpeli rodinní príslušníci, rodičia, manželky a to najdrahšie, čo ste mali - deti. Dnes vaši trýznitelia „Dvořákovci“, „Ptákovci“, „Palečekovci“ za svoju krutosť dostávajú dobré výsluhové dôchodky. Politickí väzni boli odsunutí z politického života a informácie o komunistickej diktatúre sú dnes spochybňované a často gumované.

Drahí bratia, drahé sestry,

nech Boh žehná vaše vzácné životy a vašu statočnosť. Ubezpečujem vás, že vašu zástavu slobody, viery a svätých hodnôt, za ktoré ste trpeli, my deti politických väzňov ponesieme ďalej a s úctou ju odovzdáme našim deťom a vnukom.

Horní Slavkov, Ostrov a Jáchymov nesmú byť nikdy zabudnuté.

Juraj Vrábel

Pod patronátom našej Matky Božej
so sv. Gorazdom a sv. Jánom Pavlom II.
rozmývame cyrilo-metodské dedičstvo
863 - 2021

Mučeníci slovenskej slobody

obete
komunizmu

† 1951 Anton Tunega, Albert Púčik,
Eduard Tesár, - členovia Bielej légie
Močenok 26. 3. 2021

Pri príležitosti 70. výročia (20. februára 2021) mučeníckej smrti a justičnej vraždy členov Bielej légie Antona Tunegu, Alberta Púčika a Eduarda Tesára miestny filatelistický klub v Močenku vydal príležitostný korešpondenčný lístok. (jk)

Pomáhajú si aj napriek pandémie

Pani **Magda Peštová** oslávila vo februári svoje 91. narodeniny. Ako nám napísala predsedníčka regionálnej organizácie PV ZPKO v Nitre Alžbeta Loudová, vzhľadom na pandemické opatrenia nemohli pani Peštovú osobne navštíviť a zablahoželať jej k narodeninám. Poslali jej však pohľadnicu, žiadosť o priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja podľa zákona č. 219/2006 Z.z. i časopis Svedectvo. Ozval sa jej syn, ktorý chcel vedieť viac, čo sa deje. Pani Loudová si dohodla stretnutie, vysvetlila prečo treba žiadosť vyplniť a poslať do ÚPN a predovšetkým popriala pani Peštovej veľa zdravia a Božieho požehnania aj za ostatných členov organizácie. Oslávankyňa sa poďakovala za pozornosť, za to, čo všetko organizácia pre ňu robí a najmä, že na ňu nezabúda a požiadala pani Loudovú, aby pozdravila všetkých nitrianskych členov.

Pandémia síce posúva termíny, nie však záujem spoločenstva byť v kontakte, informovaní a zdieľať spolu svoje životné cesty s rovnakým mravným étosom. (ez)

F. Šedivý vo večnosti

Po dlhšej chorobe, vo veku 93 rokov, zomrel 23. februára 2021 politický väzeň päťdesiatych rokov **Ing. František Šedivý**, bývalý podpredseda KPV Českej republiky. Bol odsúdený na 14 rokov väzenia za velezradu a špionáž. Časť trestu strávil v Jáchymove a v Příbrame. V roku 2013 mu vyšla kniha „Légie živých aneb Jáchymovské peklo“. Naši členovia, ktorí sa zúčastňujú pietnych spomienok v Jáchymove si ho pamätajú ako vynikajúceho rečníka pri spomienkových slávnostiach.

Odišiel statočný, noblesný, ale predovšetkým dobrý človek. **Juraj Vrabel st.**

Vyjasní sa vôbec niekedy 4. 5. 1919?

Štvrtého mája uplynulo 102 rokov od pádu talianskeho lietadla neďaleko Ivanky pri Dunaji, pri ktorom vyhasol život Milana Rastislav Štefánika. O jeho tragickej smrti sa toho veľa popísalo, no nejasnosti a podozrenia nevymizli. Príčina havárie lietadla dodnes nie je jednoznačne určená. Najčastejšie sa tvrdí, že lietadlo zrazil k zemi prudký vietor, čo bola prvá verzia. Hovorí sa aj o vzplanutí motora, iným dôvodom havárie malo byť roztrhnuté lanko nastavovania výškového kormidla. Niektorí historici s plamennou láskou v srdci k masarykovskému ČSR vinu za nehodu pripisujú náhlym kŕčom Štefánika. Argumentujú nezmyslami o generálovom epileptickom záchvate, poukazujú na jeho zlý zdravotný stav a mdlobu následkom návratu do vlasti. Podľa týchto fantaziev pád stroja zapríčinil Štefánikov nezdatný pokus preliezť na miesto pilota, ba spomenú aj samovraždu.

Dobre informovaný prvorepublikový hradný publicista Ferdinand Peroutka v rozsiahlom diele „Budování státu“ v súvislosti so 4. májom 1919 napísal: „Bylo větrné počasí. Snad sražen větrem, snad z jiné nikdy nevysvětlitelné příčiny aeroplán prudce zakolísal a začal kolmo padat k zemi ... Tragedie jak se tušilo byla dokonána.“ Hoci niekoľkými slovami potvrdil oficiálnu verziu o silnom vetre, zároveň si ponechal otvorené dverka, ak by pravda raz vyšla najavo.

Krátko po 4. máji 1919 sa na Slovensku začalo šepkať, že lietadlo bolo zostrelené. V podmienkach vojenskej diktatúry aká u nás panovala sa to spočiatku nik neodvážil nahlas povedať. Pochopiteľne o streľbe mlčala aj domáca tlač. Iba nemecky písané Bratislavské noviny (Pressburger Zeitung) 6. mája prezradili, že pred haváriou lietadla bolo počuť silný výbuch. Informácia zostala bez povšimnutia. Už začiatkom júna 1919 poľské noviny Golos Krakowski uviedli, že tragickú haváriu mala na svedomí streľba česko-slovenského vojska. Vzhľadom na podobnosť označenia si ho vraj vojaci spietli s maďarským špionážnym lietadlom. Túto verziu potom prebrali aj viaceré nemecké a rakúske periodiká. To už sa na Slovensku šepkalo, že nešlo o omyl, ale **bol to zosnovaný atentát**.

Národ inštinktívne cítil, že to náhoda nebola, ale zločin ktorý pražskej politickej klike umožnil zmeniť Slovensko na kolóniu a Slovákov na dve desaťročia zmeniť na občanov druhej kategórie. Zostrelenie Štefánikovho lietadla bolo za masarykovsko-benešovskej demokracie tabu. Ten kto ho porušil, musel počítat s následkami, často s brutálnymi. V dobách Slovenskej republiky, už pri príležitosti 20. výročia Štefánikovej smrti sa slobodne debatovalo i písalo, boli pozbierané aj dôležité svedectvá pamätníkov. Keď sa situácia na frontoch zmenila v neprospech Osi a Benešovci v londýnskom rozhlasovom vysielaní denne šíрили hrozby, ochota vyjadrovať sa k vajnorskej tragédii mizla. Po vojne sa situácia radikálne zmenila a Štefánika ako dôsledného bojovníka proti bolševizmu vytesnili z histórie a jeho sochy odstránili z ulíc a námestí. Keď sa roku 1990 uvoľnili pomery, znova sa začalo slobodne diskutovať o príčinách. Ešte niekoľko očitých svedkovia tvrdili a iní dokazovali, že na Štefánika spáchali atentát.

Ale ako plynul čas, mediálnu, nie argumentačnú prevahu nadobúdali odporcovia tejto verzie. Podaktorí v snahe umlčať hla-

sy, že pád lietadla nebol náhodný sa nechali počuť, že atentát je ľudáckym výmyslom. Teda aj Štefánikova matka Albertína bola ľudáčka, lebo do smrti v roku 1928 bola presvedčená, že jej Milanko bol obeťou atentátu. Osudného dňa bola osobne prítomná na vojenskom letisku v blízkosti Vajnor v sprievode syna Miroslava. O prilete generála teda obaja vedeli a čakali ho, rovnako aj jeho francúzski pobočníci a viacerí ďalší. Ako je možné, že minister s plnou mocou pre Slovensko Vavro Šrobár vraj o prilete nevedel a sprevádzaný početnou suitou odišiel do Skalice sadiť lipky slobody a pre istotu so sebou zobral hlavného veliteľa vojsk na Slovensku generála Piccioneho?

Čím menej svedkov tým lepšie...

Z rozprávania nedávno zomrelého 97-ročného profesora Marsinu sme sa dozvedeli, že jeho svokor, ktorý v Bratislave pôsobil ako redaktor a dopisovateľ ČTK (Čs. tlačovej kancelárie) bol osudného dňa prítomný na vajnorskom vojenskom letisku, aby podal reportáž o Štefánikovom prilete. Stal sa tak svedkom streľby a havárie lietadla. Okamžite telefonoval do Prahy a chcel nadiktovať, čo sa stalo. Prekvapilo ho, že ČTK preberá správu z Ministerstva zahraničia. Svokor profesora Marsinu českej národnosti bol do smrti presvedčený, že Štefánikovo lietadlo zostrelili omylom. Zvest o nešťastí sa rozniesla po Bratislave, na verejné budovy a úrady hneď vyvesili čierne zástavy a všetky zábavy, divadlá, koncerty boli hneď odrieknuté. Podozrenia vyvolala výzva policajného komisára Macha, aby všetky veci, ktoré ľudia našli na mieste havárie odovzdali. Žiadal zistiť všetko, čo sa ešte nachádza v rukách jednotlivcov.

Medzitým sa mesto pripravovalo na pohrebné obrady určené na desiaty máj a generál mal byť nasledujúceho dňa pochovaný na Bradle. Na rozdiel od jeho privítania, ktoré ako vieme nik neorganizoval, bratislavská rozlúčka bola veľkolepá, za účasti mnohých politických a vojenských činiteľov, chýbali len Masaryk a Beneš.

Dnes vieme, že príčinou Štefánikovej záhadnej nehody bola streľba na lietadlo, ktorá nebola náhodná, ale dobre pripravená. Komu prospela jeho smrť? V prvom rade Benešovi, ktorý defraudoval peniaze amerických Slovákov, za čo mu Štefánik pri ich stretnutí v Paríži v marci 1919 hrozil súdom. Záujem zbaviť sa ho mal aj Masaryk, keďže Štefánik plánoval po príchode do Bratislavy vyhlásiť sa za slovenského viceprezidenta. Aj francúzske politické a vojenské kruhy mali prospech zo smrti generála, keďže zakrátko boli ním preferovaní Taliani na Slovensku nahradení francúzskou vojenskou misiou. Dávno pred fyzickým odstránením, Štefánika zlikvidovali politicky, keďže ministrom obrany sa stal Václav Klofáč a generál zostal ministrom vojny po vojne, teda bez funkcie. Stal sa z neho politický bezdomovec. Masaryk sa vyjadril, že v Prahe pre neho niet miesto a na drobnú administratívnu prácu na Slovensku sa nehodí! Tak čo s ním?

Osobnostiam slovenského národa nebola dožičená pokojná staroba a prirodzený odchod z tohto sveta. Dokazujú to predčasné úmrtia Štúra, Dubčeka, prezidenta Jozefa Tisu aj generála Štefánika. Posledný deň vlaňajšieho roku k nim pribudol aj generál Lučanský.

Ivan Mrva

Môžu sa komunizmus a totalita vrátiť?

Zrejme áno, aj keď to nebude to isté. Zrejme už nie z Východu, ale zo Západu. A nebude to marx-leninizmus, ale skôr neomarxizmus, prípadne americká verzia ľavicového progresivizmu. Na to, aby sme pochopili, že história sa môže opakovať a dokonca z inej svetovej strany, si môžeme overiť priamo z atlantického zdroja. Zjavne aj v USA prebieha boj o slobodu slova a najmä o slobodu názoru spôsobmi, ktoré pripomínajú staré bolševické praktiky likvidovania vnútorného nepriateľa. Konzervatívna časť Ameriky otvorene hovorí o prenikaní „kultúry rušenia iného názoru“.

Podľa novinára Micaha Curtisa si väčšina Američanov uvedomuje, že „kultúra rušenia predstavuje obrovskú hrozbu pre našu demokraciu“. Obáva sa a konštatuje, že túto hrozbu likvidácie iných názorov „je už neskoro zastaviť“. Podľa neho posledné prieskumy verejnej mienky naznačujú, že väčšina Američanov je múdra, pokiaľ ide o to, aké škodlivé je zrušenie kultúry. Myslí tým kultúru tradičného rešpektu k názorovej pluralite a príklon k jedinému „správne“ názoru. Tomu, ktorý hlásajú liberáli.

Čo sú to lepšoludia

Bývalých politických väzňov musí mraziť po chrbte pri jeho slovách, že každý týždeň je na rane niekto ďalší za iný názor. Aj naša organizácia už bola terčom liberálnych korporátnych médií, ktorým prekáža naša kritika diania, pripomínajúceho staré zlé časy. Tak dúfajme, že po západnom zdroji informácií sa aspoň v tých hejtujúcich redakciách pozrú do zrkadla. Aby zbadali, že nie sú nijakí „lepšoludia“, ktorí jediní vidia „pokrok“. Páve za toto kľúčové ľavičiarске slovíčko sa skrývajú aj dnešní budovatelia našich lepších zajtrajškov.

Aj v Amerike si uvedomujú, že problém dvoch názorových táborov už presiahol hranice politiky a žije medzi nami. Žiaľ, nenávisťou k inému názoru, aj v tej liberálnej sa tváriacej – zatiaľ – pokrokovej menšine. Citovaný autor pripomína, že ľudia, ktorí o tom diskutujú, si neuvedomujú, že žijeme v kultúre, ktorá zabudla na to, čo znamená slovo „odpustenie“. **Podľa neho absencia odpúšťania narúša schopnosť skutočne povedať, kto sú tí zlí.** Pripomína, že minulé generácie sa dokázali na týchto veciach dohodnúť. Hranice medzi pojmami a predstavami boli vtedy jasné. Reagujúc na nedávne nepokoje v Amerike dodáva, že teraz sa s ľuďmi, ktorí podpália polovicu krajiny, má zaobchádzať ako s nejakými hrdinami. Zjavne nezažil našu temnú totalitnú históriu, kde sme zažívali niečo podobné. Preto dnes tradiční Američania nechápu, že za **odmietnutie íst v progresívnom prúde je spoločenská smrť.** Čím viac vzdelaných, rozhladených autorov s kritickým prístupom k diania bude burcovať na poplach, tým skôr si masa ľudí

uvedomí, že po hystérii z iných názorov, ktoré boli dve tisíc rokov akceptované, sa môže vrátiť temná história totality jediného názoru. Autorove slová o „nekontrolovateľnej politizácii“, ktorá je súčasťou zrušenia kultúry, kde sa čierne vydáva za biele, pripomínajú staré bolševické propagandistické praktiky.

Postaviť sa za to, čo je správne

Ako zdôrazňuje Curtis „vždy to bude musieť začať tým, že sa postavíme za to, čo je správne“. Pretože sme podľa neho v bode, v ktorom sa síce nájdu ľudia, čo sa tomuto zlu postaví, ale následne ich systém zruší. Ako kedysi. „Za samotný čin vzdorovania“! Varuje, že podobne ako v našej totalitnej ére, „zakázané budú ďalšie knihy a filmy“. V jednom s ním nesúhlasím. Že nádej vidí v „made in USA“ - v povstaní veľkých korporácií proti zavádzaniu novej totality.

Akoby nespoznal, že korporácie spolupracujú a dokonca financujú tieto ideologické zvrátenosti. A tak jediným riešením, ktoré priniesol už pred dve tisíc rokmi Kristus, je návrat k uvedomeniu si, že sme ľudia a nad nami je Božia spravodlivosť. Lebo nielen, že časť spoločnosti zabudla odpúšťať, ale druhá časť spoločnosti zabudla brániť pravdu a nemenné hodnoty, na ktorých stojí kresťanská civilizácia. A práve tá je opäť najviac v ohrození.

Rafael Rafaj

Vráťme Nitru do centra našich dejín

Sme asi jediný národ na svete, ktorý je spokojný s tým, ako o jeho dejinách píše iní, cudzie teórie nielenže preberá, ale robí z nich svoje vlastné. Len z času načas podaktorí spomedzi nás – skôr umelci ako vedci – vyťahnu svoje perá a napíšu „Morho!“, v podstate umeleckú spomienku na odpor našich predkov voči Rimanom zo 4. storočia, konkrétne 17. novembra 375. Ne protestovali sme, keď nám iní vnucovali ich, neslovenský pohľad na všetky úseky našich dejín, začínajúc kráľom Vaniom a (ne)končiac prezidentom Tisom.

Zvykneme zabúdať aj na fakt, že kresťanstvo bolo „kostrou“ slovenskej minulosti, že prvých kresťanov - misionárov Juventiniusa a Syrusa – vyslal na Slovensko už sv. Peter pred rokom 50 k Vaniovi zrejme do Nitry, ako to uvádza Anton Semeš. Nedoceňujeme ani pápežskú bullu *Industriae tuae* z roku 880, ktorá z nás robí štátotvorný národ dokázateľne oveľa väčší, ako Anonymove mýty z našich južných susedov. Z našich dejín „vylučujeme“ úctu k Matke Božej, ktorá sa prejavila v desiatkach pútnických miest - Sedembolestná sídli v Šaštíne od čias Márie Terézie. Tá úcta bola až takou realitou, že Uhorsko sa do roku 1526 (bitka pri Moháči) oficiálne menovalo „Regnum Marianum“, čo sa uvádzalo aj na minciach razených v Kremnici. A opomína sa aj zástoj kňazov a kresťanských vzdelancov v našich dejinách. Aké by boli naše dejiny bez Juraja Selepčeniho, ktorý významným spôsobom prispel k záchrane európskej civilizácie, Adama Františka Kollára, Samuela Timona, Alexandra Rudnaja, Antona Bernoláka, Martina Hamuljaka, ale aj Imricha Turza či Jána Kollára?

Hlavybôľ z Papánka

Pravda je taká, že skutočné dejiny sa nijakým ich výkladom nemenia. Doslova to platí aj o slovenských dejinách, akokoľvek zväčša neslovenskými rukami a hlavami poprekrúcaných. Nájstť ten správny, teda pravdivý výklad slovenských dejín, tá úloha je aktuálna a aktuálnejšia po každej ďalšej knižnej publikácii na túto tému.

Je prinajmenšom symbolické, že prvé napísané **Slo-**

venské dejiny – „Historia gentis Slavae“ v latinčine od Juraja Papánka z roku 1780 – vyšli po slovensky až v roku 2018 a zdá sa, že „oficiálna“ slovenská historiografia je z nich nešťastná. Veď Papánek pozná mená „slovenských kráľov“ z čias okolo narodenia Krista (keď sa Slováci ešte mali pľachkať v Pripjaťských močiaroch...). Pritom cituje tých istých autorov, ako „oficiálna“ veda, len ich inak, po „slovensky“ interpretuje. Naša „oficiálna“ historiografia sa píše v „tradičnom neslovenskom duchu“ vrátane nespochybnovania jednej zo základných „právd“ o začiatku našich dejín. Akoby to bolo naveky dané a platné: „Veľká Morava“ vznikla v roku 833 tak, že Mojmír vyhnal z Nitry Pribinu, teda Morava anektovala Nitru. Táto téza o podmanení a „okupácii“ Slovenska Moravou sa pritom opiera iba o Spis o obrátení Bavorov a Korutáncov na vieru (*Conversio Bagoariorum et Carantanorum*), ktorý napísali v rokoch 871-873 na dvore salzburského arcibiskupa Adalvina pri obrane ich konania voči Metodovi pred pápežom.

Pribina dal názov Brnu

Pritom existujú diela, ktoré spochybňujú túto teóriu i pojem „Veľká Morava“. Ide o dielo Nemca Hansa Dietera Tönsmeyera „*Kocel a Blatnohrad*“ (Marianka 2013), kde sa hovorí o Pribinovom krste v roku 828 ako o „lži“ (s. 60), pričom sa opiera o ríšske anály, podľa ktorých nitrianska kniežacia rodina (*Fürstenfamilie von Nitra*) bola kresťanská už v roku 742/743. A o dielo Johannesa Aventinusa (1477-1534) „*Annales ducum Boariae/Bayerische Chronik*“, kde uvádza, že „kráľ Pribina staval kostoly v Nitre, Bratislave, ale aj v Brne, ktorému dal aj svoje meno v podobe Brynna.“ Keď salzburský arcibiskup Adalram v roku 827/828 vysväcoval v Nitre kostol pre Pribinu, ten bol až v poradí druhým kostolom, prvý tam mohol byť už pred rokom 762. Toto všetko píše Nemci.

„Nitrianske kráľovstvo“ a nie „Veľká Morava“ sa už v časoch „kráľa Pribinu“ rozprestieralo na oboch stranách rieky Moravy a okolo rokov 833–836 si Morava Nitru nepodrobila, len sa od nej oddelila. Nitrianske kráľovstvo, trvajúce pred vypuknutia protiavarského povstania v roku 623 až do roku 1110, teda prinajmenšom 487 rokov, s meniacou sa rozlohou, stále však s tým istým hlavným mestom, nezaniknuté a neanexované „Veľkou Moravou“ po roku 833/836, by bolo adekvátnym pomenovaním „karpatskej monarchie“ so sídlom v Nitre s jej hospodárskym zázemím, ku ktorému sa vrátíme nabudúce.

Majú teda slovenskí historici ešte čo robiť: úloha orať a preorať, alebo rekonštruovať slovenské dejiny, je stále pred nimi a nami. Našťastie, dorastá nová generácia historikov, ktorí nepijú „nemecké mlieko“ a ich srdcia tľú odvážne po slovensky.

Marián Tkáč

Horehronské tajomstvá

Pokračovanie z 1. strany

Mamička sa volala Anna Braučková rodená Skladaná. Mala dvoch bratov, jeden bol vojakom slovenskej armády, nevieme kedy a ako zomrel, nepoznáme ani jeho hrob. A mladší Andrej študoval v Brezne na gymnáziu. Keď prišla vojna, potreboval peniaze na štúdium. Kde ich vziať, keď otec bol v Kanade. Odišiel tam v roku 1928 za chlebom. V obci mal podnikateľ Ján Lučanský obchod s rozličným tovarom i penzión. Takže Andrej, matkin brat, sa u neho zamestnal ako pomocník, aby si pri-vyrobil na štúdium.

● Mal na to čas, študovať aj pracovať?

Ujček bol šikovný, tak ho pán Lučanský pozýval na poľovačky a pri-tom si chlapec zarobil. Robil čo bolo treba. Lučanskému, keďže vlastnil penzión, boli do opateru zverené ne-mecké deti. Čiže v penzióne sme mali Hitlerjugend, tak to tu ľudia vo-lali. V rokoch 1942-1943 sa začal v Heľpe budovať vodovod. Majstrom na stavbe bol Nemec a ako je vše-obecne známe, Nemci vyžadovali dis-ciplínu a dobrú robotu. Lenže medzi robotníkmi boli aj muži, ktorým sa robiť nechcelo a odišli si na pivo. Vy-hodil ich a oni ho znenávideli.

● Hovoríte, ako keby to malo svoju dohru. Malo?

Isteže. Ten Nemec mal manžel-ku, dve deti a žili snimi aj jeho svok-rovci. Nieкто ho udal, lenže neboli to Heľpania. Údajne ho zastrelili partizá-ni, ale nie naši, Heľpania. Ani ne-viem, či sme v dedine mali nejakých partizánov, zrejme áno, ale nebolo ich veľa. V roku 1944 som mala päť rokov, no do smrti nezabudnem, ako som sa s ich dcérou Klárikou, mojou rovesníčkou, hrávala na ulici. Spýtala som sa jej, ako sa volá. Že Klára. Ho-vorím jej, máš pekné meno. A ona mi na to, nie nemám pekné meno a svojim sušľavým spôsobom mi od-recitovala dosť vulgárnu riekanku o svojom mene.

Pani Mešťanová priviedla v roku 1993 do Altöttingu speváčky z Heľpy. Na snímke s pátrom Vojtechom Zemanom.

Foto archív

● Takže partizáni jej zastrelili otca?

Keby len otca. Oni postrieľali jej rodičov, starých rodičov aj deti. Me-dzi nimi aj Kláriku. V Teplici máme kríž a pri tom kríži sa to stalo. Že sa to dievča chytilo kríža a nechcelo ho pustiť. A oni všetkých tých šesť ľudí vystrieľali tuto v hore, Pod pustinou sa to volá. Všetci sú pochovaní u nás v Heľpe. A tí starí rodičia mali okrem dcéry, ktorá bola vydatá za toho maj-stra, ešte jedného syna na fronte. A vedel, že jeho rodičia žijú v Heľpe. Keď išiel front tak sa tu zastavil a hľad-dal rodičov. No ale ľudia už vedeli, že keď mu povedia pravdu, tak vypália celú Heľpu. Povedali mu, že odišli ešte pred vojnou. Ale oni sú tú po-chovaní.

● Uspokojil sa s takou odpo-vedou? Nehľadal ich ďalej?

To neviem, ale asi nie, to by sa vedelo. Ibaže tunajší ľudia to hodili na Lučanského. Že chodil s Nemca-mi... Ale nechodil, ani on ich nedal postrieľať, to vylučujem. Lučanský podporoval aj partizánov. Ukryvali sa v horách a chodili, čo vám poviem,

mne darmo bude dakto rozprávať o partizánov, keď sama som ich za-žila. Bola som síce dieťa, ale uši som mala všade. Udali mojich starých ro-dičov, lebo sme mali veľký majetok, a poslali k nám partizánov. No a par-tizáni nám zobrali sedem oviec a de-sať vriec zemiakov.

● Čo mal Lučanský s partizán-mi?

Ako obchodník podporoval všet-kých, Nemcov aj partizánov. Chodili k nemu, tak im dával proviant. Mal všetko, nielen spotrebný tovar a po-traviny, ale aj ovce, kravy, voly, takže im dával všetko. Lenže partizánom proviant nestačil. Raz v noci, keď si poň prišli, žiadali od neho stotisíc. To viem bezpečne od svojej starej ma-my, ktorej to povedal ujček Andrej v Kanade. Povedal jej: „Mamo, keby ste videli, a odstrelil ho idú, a opreli ho o dvere, a keď im nedá stotisíc, oni ho odstrelia. A on im na to pove-dal, „áno, mám aj peniaze, ale ja ich nemám u seba, mám ich v banke.“ Videl to, lebo spolu s mlynármi Tibo-rom a Róbertom Poliakovcami pozo-rovali, čo sa deje. A keď už bolo

natvrdo a opreli ho o dvere, tak hodili do dvora granát, že Nemci idú. Partizáni sa zľakli a ušli.

● Čiže mu zachránili život.

Áno, keby neboli hodili ten granát, tak ho zastrelia. Keď Lučanský videl, čo sa deje, povedal ujčkovi Andrejovi, že ide odtiaľ preč a požiadal ho, aby išiel s ním. Aby mu pomohol a odprevadil ho aspoň do Bratislavy.

● Prečo do Bratislavy?

Chcel sa vystahovať do Maďarska, v srdci bol maďarónom. A ujček, že dobre, že pôjde. No jeho matka si kľakla pred ním na kolená a prosila ho: „Dieťa moje, prosím ťa, nechod'. Pozri čo sa robí, jedného syna už nemám, neviem, kde sa podel, ešte aj ty mi odídeš?“ Strašne plakala. Už vtedy druhý matkin brat bol nezvestný. No on ju utešoval: „Nebojte sa mamó, ja ho odprevadím len do Bratislavy a vrátim sa.“ Lenže vtedy už spojenecké vojská bombardovali Apolku a na nemecké komando v Bratislave prišlo na Lučanského udanie, že podporoval partizánov.

Keby nie jeho kamarát Biel, ktorý za neho intervenoval, boli by ho zastrelili. No zo železničného vagóna, v ktorom mal naložený majetok, všetko vyhádzali. Ujček ho volal, aby išiel s ním do Rakúska, ale on nie. Túžil po Maďarsku. A po mojom ujčkovi sa v Rakúsku zem zľahla. Po vojne po ňom nebolo ani stopy.

● Ako sa teda rodina o ňom dozvedela?

Jeho otec ho dal hľadať cez Červený kríž, aj ho našiel a doviedol ho k sebe do Kanady. Chlapec mal ambície, bol šikovný, múdry a strašne chcel byť letcom. K tomu potreboval rodný list. Listom požiadal obec, aby mu ho vydala, ale obec to odmietla. Keďže vedel, čo sa u nás doma deje, mal strach sa vrátiť a ani sa nikdy domov nevrátil. Vrátil sa jeho otec, teda môj starý otec, v roku 1951. Ujček z Kanady písal, ale všetky listy boli cenzurované. Raz nás zavolať telefonicky, ale to sme sa vôbec nemohli porozprávať, hovor bol odpočúvaný.

● Vrátiť sa zo Západu v roku

1951 muselo rodinu dostať do zložitej situácie. Alebo nie?

Akoby nie. Doniesol našetrené peniaze a keď ich colníci videli, povedali mu, že môže odkúpiť pol republiky. Ibaže v roku 1953 pri zmene peňazí prišiel o všetko. Akurát stihol od Lučanských kúpiť pozemok na výstavbu domu, v ktorom bývam. Našu rodinu označili za kolaborantov, starú mamu predvolávali na výsluchy a ani dôchodok jej nedali.

● Neemigroval Lučanský do Maďarska?

Ale áno, avšak po vojne ho Maďarsko muselo vydať do Česko-Slovenska. Tu ho odsúdili a majetok skonfiškovali. Jeho manželka s dcérou odišli do Česka, ale vrátili sa späť. Pani Lučanská bola učiteľkou a učila i mňa. No po vojne už nemohla. Naše ženy vedeli, čo sa deje s rehoľnými sestrami. Nedostávali žiadne body na potravinové lístky ani na ošatenie. Takže naše ženy niečo ušetrili a posielali to sestričkám. A ja som im to nosila. Pani učiteľka Lučanská mi nakreslila plánik, dali mi na rúčku košík a išla som. Do kláštora v Banskej Bystrici. Otec bol železničiar, mala som voľný lístok. Keď mi prikázali, Maruško, trimaj si košíček na rúčke, tak som ho po celý čas nepustila. Prišla som do Bystrice a pekne podľa plániku aj do kláštora. Zazvonila som, povedala som, že som z Heľpy a hneď ma pustili dovnútra.

● Často ste chodievali do kláštora?

Dost často. Vždy, keď sa nazbierali body, ale nosila som aj peniaze. Aj 15 tisíc. Všetko som odovzdala sestričke Lujze. V kláštore som pobudla až do odchodu vlaku, čiže videla som, čo sestričky robia. Šili a vyšívali kňazské rúcha.

● Nikto si nevšimol, že chodíte do kláštora?

Možno, že si aj všimli, ale stala sa mi taká vec. Raz, keď mamka so starou išli mangľovať, položila som ruku pod mangel. Pomliaždil mi prsty, krv mi tiekla po rukách a tak som s tou rukou išla do kláštora. Možno, že si mysleli, že tam chodím na ošetrovanie. A sestrička Lujza mi tie prsty aj vyliečila.

Eva Zelenayová

Mária Mešťanová so svojou knihou Farnosť Heľpa.

Foto Eva Zelenayová

Knihy, ktoré na vás čakajú

Prinášame zoznam kníh nášho vydavateľstva, ktoré si môžete zakúpiť v ústredí našej organizácie v Bratislave na Obchodnej ulici číslo 52 alebo objednať na adrese: ustredie@pv-zpko.sk, prípadne listom na adrese: PV ZPKO, Obchodná 52, 811 06 Bratislava

Rozliční autori:

Politickí väzni v 20. storočí I.

(Zborník z konferencie v Smoleniciach, september 2015)

5 EUR

Rozliční autori:

Politickí väzni v 20. storočí II.

(Zborník z konferencie na Kaskádach, október 2016)

5 EUR

Rozliční autori:

Politickí väzni v 20. storočí III.

(Zborník z konferencie v Košiciach, október 2018)

5 EUR

Július Homola:

Kytica veršov

(K 25. výročiu našej republiky)

5. EUR

Július Homola:

Slnko a mračná nad Slovenskom

(Verše z rokov 1945 - 2018)

5 EUR

Anton Čulen:

Kde iní končia, my začíname

5 EUR

Ján Litecký Šveda:

Gordion (aj Gordion II., Gordion III.)

(slovník nekorektných definícií, ilustr. Andrej Mišanek)

5 EUR

Ján Litecký Šveda:

Stopy vtákov v mokrej hline

(Slovník mladého reakcionára)

5 EUR

Ján Litecký Šveda:

Veľký brat na Slovensku

5 EUR

Stanislav Žlnay:

Komu asi prvému zazvoní?

(Príbeh farára a starostu mesta Piešťany Alexandra Šindelára)

7 EUR

Martin Lacko:

Keď slovenské povedomie bolo prenasledované ako fašizmus

(Príbeh Jána Kamila Beňadika z roku 1958)

5 EUR

Jána Kamil Beňadik:

Za mrežami a ostnatým drôtom

5 EUR

Juraj Hurný ml.:

Keď nám nebolo do spevu

(Príbeh operného speváka a jeho rodiny)

20 EUR

Imrich Tóth (zost.):

Živého ma nedostanete

(Spomienky F. Revesa)

15 EUR

Martin Lacko:

Michal Bubnič

(rožňavský biskup a mučeník)

2 EUR

Ján Košiar:

Mojich prvých 60 rokov

15 EUR

Projekt Scripsi vobis (M. S. Ďurica)

12 EUR

Július Homola:

Listy mocným na obranu slabých

12 EUR

Zrkadlo proti maske

– 30 rokov od KPVS po PV-ZPKO

5 EUR

Eva Zelenayová:

Zrkadlenie

(Rozhovory a komentáre uverejnené vo Svedectve)

5 EUR

Ladislav Stanislav: **Môj útek zo sovietskeho koncentráku**

Kniha *Môj útek zo sovietskeho koncentráku*, s podtitulom *Spomienky dôstojníka na druhú svetovú vojnu, ktorú vydalo Múzeum ozbrojených zložiek SR 1939-1945 Partizánske v roku 2021*, redakčne pripravil historik Martin Lacko. Ide vlastne o autobiografiu Ladislava Stanislava (1917), rodáka z Liptovského sv. Jána, dôstojníka slovenskej i československej armády. Kniha vyšla v brožovanej forme v červenej obálke a má 115 strán formátu A5.

Autobiografiu adresoval autor svojej osudovej láske, dievčaťu z Ružomberka, ktoré miloval čistou, no nenaplnenou láskou. Vďaka nej sa dozvedáme i dnes o jeho zaujímavej životnej ceste, ktorá pre nepriazeň doby aká nastala po ukončení 2. svetovej vojny v našej krajine, mala upadnúť do zabudnutia. I dnes by boli mnohí radšej, keby sa o týchto udalostiach mlčalo. Stanislav patril medzi asi 20 000 občanov Slovenska, ktorí boli odvečení do ZSSR, ktorému sa však podarilo zo zajatia ujsť.

Ladislav Stanislav sa narodil rodičom Michalovi a Márií rod. Gašparíkovej a mal štyroch súrodencov. Absolvoval 5 tried ľudovej školy v rodisku a 8 tried gymnázia s maturitou v Liptovskom Svätom Mikuláši. Po maturite v roku 1937 vstúpil do československej armády. Vojenskú službu začal vo Valašskom Mezíříčí, pokračoval v Znojme, Králikach na Morave, v delostreleckom pluku v Olomouci a ako inštruktor pre výcvik aspirantov pre dôstojníkov v Jihlave. 19. marca 1939 bol ako Slovák odoslaný na Slovensko a pridelený k delostreleckému pluku v Čemernom, potom v Snine, v Prešove a po ukončení prezenčnej služby bol 11. novembra 1939 prepustený do pomeru mimo činnnej služby.

Prijali ho ako výpravcu k Slovenským železniciam, ale bol povolán k delostreleckému pluku v Ružomberku a s týmto plukom bol v spojení až do augusta 1944 ako nadporučík. Keď ho ovládli povstalci 27. augusta 1944, zúčastnil sa bojov u Gombáša (Hubovej) a Kralovian 12. - 15. septembra 1944 a tiež bojov o Ostrô, Podsichú a Liptovskú Osadu. 28. októbra 1944 ochorel na žltáčku a pred Nemcami sa ukrýval v rodisku, aby sa vyhol odvečeniu do Nemecka. Z rodného Liptova ho Sovieti 7. februára 1945 deportovali na východ ako vojnového zajatca. Dostal sa do tábora v Sanoku. Brutálne podmienky, ktoré zažil v tábore, znášal vďaka svojej výchove, viere v Boha a tomu, že sa naučil modliť sa. Svoje zohrala aj skutočnosť, že poznal O. Slušnú, slovenské dievča, do ktorého bol zamilovaný, a na ktorú myslel aj v ťažkých podmienkach zajatia. V publikácii zachytáva aj podmienky života v tábore, kde ľudský život nemal žiadnu cenu, mnohí zomierali v dôsledku hladu, ťažkej práce, chorôb alebo jednoducho z rozmarov dozorcov. Napriek jeho šťastnému úteku, ktorý opísal, keď sa mu pomocou banderovcov podarilo prekročiť hranice do rodnej vlasti, mal pre neho pobyt v tábore nezvratné zdravotné aj psychické dôsledky.

Za dramatických okolností sa dokázal zaradiť späť do armády a bol ochotný pokračovať v jej štruktúrach, ale ako mnohým iným dôstojníkom po uchopení moci

zo strany KSČ mu bolo 27. marca 1948 oznámené, že musí svoju činnosť v armáde ukončiť. Pred pripravovanými tvrdými postihmi sa rozhodol zachrániť rýchlou emigráciou na Západ. Žil v Austrálii, no o jeho ďalšom živote nie sú známe žiadne informácie.

Tento zaujímavý osud nášho krajana si zaslúži pozornosť verejnosti aj po mnohých rokoch a vďaka patrí všetkým, ktorí sa o jeho sprístupnenie zaslúžili. Autor svoje zápisky nazval autobiografia. Je to hodnotný autentický dokument, približujúci zložitú a ťažkú dobu vo vojnových a povojnových rokoch v našej krajine. Čitatelia sa tak majú možnosť dozvedieť o neľahkých osudoch nielen autora spomienok, ale aj mnohých ďalších spoluobčanov, ktorých postihli podobné osudy a nemohli o nich nikomu hovoriť, ba ani dnes mnohí o nich nechcú počuť a iní to už nechápu.

Úvodom k autobiografii je pomerne rozsiahly spracovaný text historika Martina Lacka s názvom *Zamlčané osudy nepohodlného svedka*, ktorý fundovane približuje čitateľovi okolnosti udalostí odohrávajúcich sa v našej krajine v rokoch, ktoré autobiografia zachytáva. Tiež približuje osudy niektorých ľudí, ktorých autor autobiografie spomína. V knihe pre ľahšie porozumenie textu je zoznam skratiek, obsah. Prílohy tvoria vojenské hodnosti a vyznamenania Ladislava Stanislava slovenské, nemecké i československé, zoznam žandárov odvečených do sovietskeho zajatia, neodoslaný list jeho najdrahšej, báseň a ukážka prvej strany rukopisu.

Stanislav Košík

STALO SA

1. mája 1951 Poverenie vnútra všetkým miestnym a mestským národným výborom na Slovensku vydalo tajný pokyn, aby v tento deň zabezpečili pohotovosť hasičských zborov, lebo „triedny nepriateľ“ by mohol využiť prvomájové oslavy pracujúcich a zakladať v obciach a mestách požiare. “

1. mája 1964 Ministerstvo vnútra ČSSR obmedzilo rozsah hraničného pásma, kde bol doposiaľ možný vstup iba na zvláštne povolenie. Týmto opatrením sa po štrnástich rokoch opäť verejnosti sprístupnil hrad a obec Devín, ako aj ďalšie dediny v blízkosti hranice s Rakúskom.

2. mája 1957 československá tajná služba uiesla z Rakúska Jozefa Vicena, jedného z hlavných organizátorov slovenského hnutia Biela légia. V Prahe ho odsúdili na 25 rokov väzenia.

3. mája 1945 spolu so sovietskou armádou vtiahli na Slovensko aj osobitné jednotky NKVD, ktoré robili očisťovacie akcie proti známym nekomunistickým verejným činiteľom aj v malých dedinách. Nevinné osoby bez akéhokoľvek súdneho pokračovania väznili, sústredovali v improvizovaných táboroch, a potom veľkú časť z nich násilne odviekli do ZSSR. Od októbra 1944 do júna 1945 takto deportovali do ZSSR podľa hrubých odhadov 15 až 20 tisíc slovenských občanov. Podľa najnovších údajov, opierajúcich sa o ruské archívy, išlo až o vyše 70 tisíc občanov Česko-Slovenska.

4. mája 1919 pri návrate lietadlom z Talianska zahynul francúzsky brigádny generál a slovenský člen vedúceho triumvirátu českého a slovenského odboja v zahraničí Dr. Milan Rastislav Štefánik. Spolu s ním zahynuli aj traja talianski sprievodcovia.

5. mája 1945 SNR rozhodnutím č. 1224/945-prez. vydala zatykač na 68-ročného spíškého biskupa Jána Vojačšáka.

5. mája 1947 sa skončila platnosť tzv. retribučného zákona. V celom Československu bolo riešených vyše 130 tisíc trestných oznámení, 713 osôb odsúdili na trest smrti, teda takmer tolko ako v Nemecku, 741 na doživotie a takmer 20 tisíc na stratu slobody. Retribučné sudy odsúdili množstvo nevinných ľudí, čo dokumentuje aj prípad poslanca Slovenského snemu a krajského inšpektora Hlinkovej gardy Kolomana Horniša, ktorému predseda senátu neskôr povedal: Zaslúžil by si si metál, ale musel som ťa odsúdiť!

5. mája 1950 z funkcie predsedu Zboru povereníkov bol odvolaný Gustáv Husák. Spolu s ním opustil funkciu aj povereník školstva a kultúry Ladislav Novomeský. Za predsedu Zboru povereníkov bol vymenovaný Čech pôsobiaci na Slovensku Karel Bacílek, povereníkom školstva sa stal Ernest Sýkora.

8. mája 1945 vláda SR v exile v rakúskom Kremsmünsteri podpísala dokument, ktorým sa bezvýhradne podrobila veliteľovi 20. korpusu 3. americkej armády generálov Waltonovi H. Walkerovi. V ten deň sa skončila vojna v Európe.

8. mája 1968 československý prezident Ludvík Svoboda vydal rozhodnutie o všeobecnej amnestii. Na slobodu boli prepustení takmer všetci politickí väzni, niektorí z nich si odpykávali tresty od skončenia vojny.

9. mája 1948 Národné zhromaždenie ČSR prijalo novú ústavu, ktorá v krajine zaviedla komunistickú diktatúru, skrývajúcu sa pod názvom ľudovodemokratické zriadenie. Síce zaručovala základné ľudské práva, zároveň však umožňovala ich obmedzenie i zrušenie na základe zákonov. Za základnú občiansku povinnosť určila dbať o záujmy štátu. Služba v armáde bola predstavená ako najvyššia občianska česť.

10. – 11. mája 1848 sa z iniciatívy Štefana M. Daxnera zišla porada slovenských národovcov v Liptovskom Sv. Mikuláši, na ktorej zostavili Ladislav slovenský národa. V štrnástich bodoch obsahovali program slovenského národno-revolučného hnutia. Jeho obsah predstavuje dôležitý dokument o štátoprávných požiadavkách Slovákov.

11. mája 1943 profesor patologickej anatómie na Lekárskej fakulte Slovenskej univerzity MUDr. František Šubík, ktorý sa zúčastnil na ekurzii medzinárodnej komisie súdnych lekárov do ruskej obce Katyň (Smolensk), kde objavili masový hrob sovietskymi zavraždených poľských dôstojníkov, vojakov a intelektuálnych pracovníkov, verejnosť prednáškou v Bratislave informoval o výsledkoch zistených komisiou. Táto potvrdila, že masová vražda sa stala v roku 1940 a bola dielom príslušníkov sovietskych policajných orgánov.

11. mája 1944 vymenoval pápež Pius XII. nitrianskeho biskupa Dr. Karola Kmetka za arcibiskupa.

12. mája 1635 bola založená Trnavská univerzita.

12. mája 1944 sa uskutočnila posledná návšteva predstaviteľov Slovenskej republiky v hlavnom stane Adolfa Hitlera v Klessheime, ktorú viedol prezident Jozef Tiso. V rámci rozhovorov sa Tiso Hitlera opýtal, či nehoľd uzavrieť mier, na čo mu führer odvetil, že najprv pri pokuse o vylodenie porazí západných spojencov a tým si zlepši mierové podmienky. Nemci súhlasili s vytvorením poľného zboru slovenskej armády na východnom Slovensku, pod vedením generála Augustína Malára. Zbor vedenie štátu plánovalo vo vhodnom čase využiť na prechod na stranu protihitlerovskej koalície.

12. mája 1948 v Paríži vznikla Slovenská národná rada v zahraničí ako ústredný orgán exilových Slovákov v boji za samostatnosť.

13. mája 2004 zomrel v Bratislave Jozef Tomášek, zakladajúci člen organizácie politických väzňov na Slovensku. Za druhého podpredsedu bol zvolený 8.1.1990. Väznený bol v rokoch 1958-1962.

13. mája 1882 v Rajci sa narodil Andrej Škrábik, kňaz, spisovateľ, od roku 1943 biskup v Banskej Bystrici. Ako cirkevný hodnosťar a publicista odsudzuoval komunistickú ideológiu a preto bol po roku 1948 vystavený perzekúciám a fyzickému týraniu.

15. mája 1720 sa v Štiavnických Baniach narodil Maximilán Hell.

15. mája 1945 v Bratislave sa konalo prvé riadne zasadanie SNR, na ktorom bol prijatý dokument Ohlas k českému národu. Jednostranne deklaroval vôľu Slovákov žiť s Čechmi v spoločnej republike, ktorá sa politicky, hospodársky a vojensky bude opierať o baštu Slovanstva Sovietskeho zväz. Ďalej prijala zákon č. 33 o prestataní fašistických zločincov, okupantov a kolaborantov a o retribučnom súdničtve. Zákon stanovoval trest smrti aj za zradu na SNP či za propagáciu a schvaľovanie politiky nacistického Nemecka. 15. mája 1945 partizáni z oddielu Za vlasť pod vedením podplukovníka Savelieva podnikli trestný najazd na obec Divina. Zabili desať obyvateľov obce a troch ťažko zranili.

15. mája 1948 štátny súd vyniesol rozsudok nad činiteľmi Demokratickej strany, obvinenými z protištátneho sprisahania. L. Obtulovíc bol odsúdený na 8 rokov, P. Maňoň a František Jurčovič na 7, Ján Kempný a Jozef Staško na 6, Miloš Bugár na 1 rok a Pavol Čarnogurský na 18 mesiacov.

16. mája 1949 dvadsaťjeden príslušníkov polície obsadilo Saleziánsky ústav v Michalovciach a ich vedúci oznámil riaditeľovi prof. Štefanovi Faberovi, že je zbavený svojich funkcií predstaviteľa saleziánskeho ústavu a správcu príľahlej farnosti. Všetkých rehoľníkov odviezli a eskortovali s ozbrojenou strážou až do Šaštína. Príbližne v tom istom čase podobne likvidovali ďalšie tri saleziánske diela v Žiline, v Trnave a v Komárne. To bola prvá násilná a protiprávna akcia komunistického režimu proti katolíckej rehoľi uskutočnená ešte pred ich oficiálnou likvidáciou. Postupne tým istým spôsobom likvidovali ďalších 24 kláštorov iných rehoľných spoločností.

19. mája 1941 slovenská vláda sa uzniesla, že štátnou hymnou Slovenskej republiky bude národná hymnická pieseň Hej Slováci v hudobnej úprave Alexandra Moyzesa. Hymna sa mala hrať alebo spievať pri oficiálnych príležitostiach, oslavách a aj v kostoloch pri boholužbách konaných v súvislosti so štátnym sviatkom.

20. mája 1945 sa v Jablonke uskutočnilo protestné zhromaždenie proti pripojeniu slovenských obcí Hornej Oravy k Poľsku.

20. mája 1950 v Prahe zriadili ministerstvo národnej bezpečnosti, ktoré viedol najprv Ladislav Kopřiva a od 23. 1. 1952 K. Bacílek. Toto ministerstvo sa stalo výkonným orgánom nekontrolovateľného bezprávia a teroru proti všetkým „nepriateľom“ totalitnej komunistickej strany v celej Č-SR.

21. mája 1921 František Jehlička a František Unger založili v Poľsku Slovenskú národnú radu. Ich ďalším krokom bola proklamácia samostatnej Slovenskej republiky. Táto separatistická akcia dvoch slovenských politických emigrantov bola finančne podporovaná Maďarskom.

21. mája 2004 zomrel v Ružomberku zakladajúci člen organizácie politických väzňov na Slovensku Pavel Brodňanský.

22. mája 1927 na pútnickom zhromaždení v Šaštíne

zverejnili dekrét Pia IX. Celebre apud Slovacam gentem, ktorým vyhlásil Sedembolestnú Pannu Máriu za patronku Slovenska.

23. mája 1949 v Trstenej vypukla prvá vzbuza veriacich na Slovensku. Dav asi 200 ľudí sa snažil ochrániť miestneho kňaza pred zatknutím. Proti vzburomcom zasiahli jednotky Národnej a Štátnej bezpečnosti.

24. mája 1902 pri banskej katastrofe v bani Fernie v Britskej Kolumbii (Kanada) zahynulo 120 baníkov, z toho 50 Slovákov.

24. mája 1918 prišiel do Spojených štátov predseda Česko-Slovenskej národnej rady profesor Tomáš G. Masaryk a vo svojom prejave k Slovákom v Pittsburghu vyhlásil: „Bude slobodné Česko a bude slobodné Slovensko. Na Slovensku politické vedenie, školy, súdničtvo a všetko iné bude slovenské, v Čechách české.“ Na základe tohto vyhlásenia predstaviteľ slovenských a českých spolok, aj prof. T. G. Masaryk, 30. mája podpísali Česko-Slovenskú dohodu.

24. mája 1934 Národné zhromaždenie ČSR 327 hlasmi zvolilo T.G. Masaryka po štvrtýkrát za prezidenta. Jeho protikandidát, komunistický poslanec Klement Gottwald získal 38 hlasov a 53 poslancov a senátorov odovzdalo biele lístky, medzi nimi aj všetci členovia HSLS. U 84-ročného Masaryka sa po prvej mozgovej mŕtviči zreteľne prejavovali známky senility, nedokázal dopovedať prezidentskú prísahu. Niektorí poslanci si všimli, že zasadacie poriadok hlasujúcich bol veľmi prísne regulovaný a nenápadné trhliny a diery na obálkach rozdáných na meno, budili dojem, že sa vykonávala tajná kontrola hlasovania.

25. mája 1922 skupina útočníkov napadla a zdemolovala bratislavskú redakciu denníka SLS Slovákov.

25. mája 1945 SNR rozpustila všetky katolícke organizácie a spolky.

25. mája 1991 pápež Ján Pavol II. poctil sídelného biskupa v Nitre, politického väzňa Mons. Jána Chryzostoma Korca hodnosťou kardinála. Do tejto vysokej funkcie medzi najbližších poradcov pápeža bol slávnostne inštalovaný v Ríme 28. júna.

25. mája 1985 vymenoval pápež Jozefa Tomka za kardinála.

26. mája 1946 sa v Československu uskutočnili parlamentné voľby, na ktorých si voliči mohli vybrať jednu zo štyroch povolených strán združených v Národnom fronte. Voliči nemeckej a maďarskej národnosti ako aj tzv. kolaboranti boli pozbavení hlasovacieho práva, čo predstavovalo takmer jednu tretinu.

27. mája 1942 SlovákJozef Gabčík spolu s Janom Kubišom spáchali v Prahe atentát na zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha.

29. mája 1960 vznikla Slovenská oslobodzovacia rada spojením SNR v zahraničí a Slovenského oslobodzovacieho výboru.

29. mája 1971 sa v Prahe začal XIV. zjazd KSČ. Prvého tajomníka ÚV KSČ Gustáva Husáka zvolili zjazdoví delegáti za generálneho tajomníka. Zjazd potvrdil tvrdý normalizačný kurz v Československu.

29. mája 1975 Federálne zhromaždenie jednomyselne zvolilo generálneho tajomníka ÚV KSČ Gustáva Husáka za prezidenta Československa.

30. mája 1946 obecnstvo na futbalovom zápase Slovensko – Česko v Bratislave dalo najavo svoju nespokojnosť s pomermi v obnovenom Československu a stále silnejšiemu obmedzovaniu práv slovenských orgánov. Zápas sa skončil prehrou Slovenska 2 : 3 a musel byť viackrát prerušený, lebo diváci opakovane vtrhli na ihrisko. Česká tlač bila na poplach, že na Slovensku oživa separatizmus a ľudáctvo.

30. mája 1953 Národné zhromaždenie v tajnosti prijala zákon o menovej reforme. Občania si v hotovosti mohli vymeniť 300 starých korún za 60 nových. V rovnakom pomere sa menili mzdy a ceny. Ostatná hotovosť aj vklady sa vymieňali v pomere 50 : 1, nad 100 000 korún v pomere 500 : 1.

Máj 1947 - v tomto čase bolo na Slovensku ešte stále deväť pracovných táborov, v ktorých živorilo vyše 900 osôb. Ku koncu roka sa ich stav zvýšil na 1387.

Máj 1972 - skupina katolíckych laikov v Bratislave založila tajné vydavateľstvo Samizdat, ktoré vydávalo náboženskú literatúru pre tajné krúžky laikov a kňazov, neskôr aj štvrtročník Radosť a nádej (RAN). Vydavateľstvo pôsilo až do roku 1990.

PRIPOMÍNAME SI

V máji si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

40 rokov

Ing. Martin Beneš, Bratislava 29.5.1981

60 rokov

Eduard Hollý, Nitra 1.5.1961
Margita Bartová, Nitra 24.5.1961
Radomil Žingor 30.5.1961

65 rokov

Mikuláš Tóth, Sečovce 24.5.1956

70 rokov

Žofia Patinová, Heľpa 15.5.1951

75 rokov

Mária Horváthová, Križovany nad Dudváhom 8.5.1946

80 rokov

Emília Gajdošová, Hlohovec 12.5.1941
Anna Bullová, Slovenská Lupča 7.5.1941

JUDr. Peter Zima, Banská Bystrica 29.5.1941

81 rokov

Anna Letrichová, Krásna Hôrka 18.5.1940
Ladislav Solár, Nitra 14.5.1940
Ema Ballová, Nitra 20.5.1940
Jolana Lukáčová, Michalovce 24.5.1940

Žofia Szatmáryová, Spišské Vlachy 12.5.1940

Ing. Tatiana Matúšková, Bratislava 15.5.1940

83 rokov

Jozef Dvorčák, Levoča 17.5.1938

84 rokov

Eliška Lončičanová, Bratislava 15.5.1937

85 rokov

Mária Mišeje, USA 25.5.1936
Milan Hric, Badín 17.5.1936
Ladislav Lenčeš, Nitra 28.5.1936

86 rokov

Oľga Ostrožlíková, Úľany nad Žitavou 2.5.1935
Margita Luknišová, Nitra 27.5.1935
Anna Šlepecká, Záhor 10.5.1935

87 rokov

Anna Maková, Heľpa 22.5.1934
PhDr. Katarína Mikulová, Bratislava 31.5.1934

Irena Lichtmaneggerová, Širkovce 9.5.1934

88 rokov

Irena Šranková, Veľký Lapáš 8.5.1933

89 rokov

Jozef Cahel, Považská Bystrica 18.5.1932

90 rokov

Margita Bartovičová, Šurany 30.5.1931

92 rokov

Viera Chylová, Banská Bystrica 24.5.1929

93 rokov

Magdaléna Salvianová, Trnava 17.5.1928
Božena Zacharová, Bratislava 19.5.1928

Jubilantom srdečne blahoželáme

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stra-

tili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **SK74 3100 0000 0040 0012 8109** alebo sa kontaktujte na tel. čísla **02-526 381 56**.

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú počas núdzového stavu zrušené. Upozorňujeme našich členov, že počas pandemických opatrení sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava	50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava	10 EUR
Jozef Korec, Nitra	30 EUR
Viola Svitacová, Veľký Lapaš	18 EUR
Klára Brodňanská, Ružomberok	20 EUR
Ján Surový, Ružomberok	8 EUR
Ing. Eva Šalapková, Ružomberok	4 EUR
Mária Šidová, Ružomberok	20 EUR
Eva Šilhavá, Bratislava	10 EUR
Dagmar Matysová, Limbach	10 EUR
Jozef Skubeň, Svít	20 EUR
Ing. Mária Hatalová, Bratislava	8 EUR
Janka Tamaškovičová, Bratislava	8 EUR
Mária Pítrová, Bratislava	13 EUR
Štefan Filipovič, Bernolákovo	13 EUR
Elena Zelenayová, Bratislava	28 EUR
Eduard Sládkovič, Limbach	38 EUR
Ing. Ivana Mravcová, Ivanka pri Dunaji	30 EUR
Marta Malášková, Malacky	18 EUR
Anna Lanátorová, Bratislava	18 EUR
Anna Hudecová, Slovenský Grob	8 EUR
Ida Nayová, Pezinok	8 EUR
Ing. Mária Kollárová, Bratislava	8 EUR
Štefan Valkovič	100 EUR
Ing. Andrea Strašíftáková, Modra	32 EUR
Ervín Blažíček, Malacky	98 EUR
Eva Slimáková, Limbach	23 EUR
Eduard Drexler, Bernolákovo	16 EUR
Pavel Zelenka, Gajary	10 EUR
Milan Baláz, Trnava	3 EUR
Libuša Mularčíková, Bratislava	40 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 66 rokov, 23. februára 2021, zomrela **Ing. Eva TOMEKOVÁ** zo Žiliny, dlhoročná členka RO PV ZPKO v Žiline. Rozlúčka so zosnulou sa konala 25. februára 2021 na Novom cintoríne v Žiline.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

● **Malé knižkupectvo Svojet** v bratislavskej Lige pasáži ponúka knihy, ktoré inde nekúpíte. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718.

Knižkupectvo Svojet
Predajňa vydavateľstva MS

Dunajská 18
Liga Pasáž
811 09 Bratislava

Telefón: 0903 946 718
Email: kniha.svojet@gmail.com
Web: www.svojet.sk

Příloha č. 4 - Vládní nařízení č. 22/1950 Sb. (Viz 16)

48/1950

Vládní nařízení
ze dne 23. května 1950,
kterým se zřizuje ministerstvo národní bezpečnosti.

Vláda republiky Československé nařizuje se souhlasem presidenta republiky podle § 1 ústavního zákona č. 47/1950 Sb., o úpravách v organisaci veřejné správy:

§ 1.

Zřizuje se ministerstvo národní bezpečnosti.

§ 2.

(1) Ministerstvo národní bezpečnosti plní úkoly národní bezpečnosti, které dosud příslušely ministerstvu vnitra a které na Slovensku byly vykonávány prostřednictvím pověřenectva vnitra.

(2) Podrobné vymezení, které z těchto úkolů plní ministerstvo národní bezpečnosti a které nadále přísluší ministerstvu vnitra, provedou ministři vnitra a národní bezpečnosti.

§ 3.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou je všichni členové vlády.

Gottwald v. r.
Zápotocký v. r.
Široký v. r.
Fierlinger v. r.
Dr. Ševčík v. r.
arm. gen. Svoboda v. r.
Dr. Dolanský v. r.
Dr. Čepička v. r.
Dr. Gregor v. r.
Nosek v. r.
Kabeš v. r.
Dr. Nejedlý v. r.
Dr. Rais v. r.
Kopecký v. r.
Kliment v. r.
Ďuriš v. r.
Krajčír v. r.
Petr v. r.
Dr. Ing. Šlechta v. r.
Dr. Neuman v. r.
Erban v. r.
Plojhar v. r.
Ing. Jankovcová v. r.
Dr. Šrobár v. r.